

Tòimhseachan Loidsig na Coille-uisge

Cleachd an cuideachadh gus obrachadh a-mach dè an t-ainmhidh a tha a' fuireach anns gach sreath den choille-uisge. Faodaidh barrachd air aon ainmhidh a bhith anns gach sreath, ach chan eil gach ainmhidh a' buntainn ach ri aon shreath.

 Mathan-grèine Malayach	 Fiadh Breac Visayach	 Macaw Ruadh
 Mion-each-aibhne	 Siompansaidhe	 Gibbon Bàn-ghruaidh
 Logann Puinnseanta Gorm	 Muncaidh Titi Coparach	 Casuaraidh a Deas

Cuideachadh na Ciad Ìre

1. Tha **am macaw** a' fuireach nas àirde na an siompansaidhe agus an gibbon.
2. Tha an **siompansaidhe** a' fuireach san aon shreath ris a' mhathan-grèine.
3. Tha **am mathan-grèine** a' fuireach anns an fho-sgàil-bhrat, dìreach fon gibbon.
4. Tha **an casuaraidh** a' fuireach anns an t-sreath as ìsle.
5. Tha **am mion-each-aibhne**, a tha dèidheil air an uisge, a' fuireach san aon shreath ris a' chasuaraidh.
6. Tha **an logann puinnseanta gorm** a' fuireach nas ìsle na an gibbon ach nas àirde na am mion-each-aibhne.
7. Tha **am muncaidh titi coparach** a' fuireach aon shreath os cionn a' logainn phuinnseanta ghuirm.
8. Tha trì beathaichean a' fuireach air **làr na coille**.

Sreathan na Coille-uisge	Ainmhidhean
Bàrr-chrann (as àirde) Gheibh an sreath seo a’ mhòr-chuid de sholas na grèine leis gu bheil an duilleach gann. Tha craobhan san t-sreath seo am measg an fheadhainn as sine sa choille-uisge, cuid dhiubh a’ ruighinn àirdean iongantach. Bidh beathaichean sa mhòr-chuid a’ faighinn timcheall le bhith ag itealaich no a’ leum timcheall mullaichean nan craobhan.	
Sgàil-bhrat Bidh an sreath seo ag obair mar sgàil mullaich thairis air na sreathan as ìsle, a’ tabhann dìon agus fasgadh dha na lusan agus na beathaichean an sin. Bidh e cuideachd a’ cumail nan siantan a-mach, a’ cruthachadh àrainneachd dhorcha is bhruthainneach. Bidh barrachd ghnèithean a’ fuireach san t-sreath seo na ann an sreathan eile, air sgàth cho furasta ’s a tha biadh ri fhaighinn. Faodaidh a’ mhòr-chuid de bheathaichean an seo itealaich no gluasad gu furasta air geugan chraobhan.	
Fo-sgàil-bhrat Dorcha agus bruthainneach, bidh an sreath seo den choille-uisge a’ dèanamh suas airson an dorchadais le flùraichean soilleir aig a bheil fàileadh làidir a bhios a’ tàladh phoileanaichean. Ged a bhios lusan, preasan agus craobhan ùra a’ fàs an seo, chan eil iad buailteach fàs glè àrd. Bidh beathaichean a tha beò an seo gu tric a’ soirbheachadh ann am bruthainneachd.	
Làr na Coille (as ìsle) An sreath as duirche buileach. Tha dìth solas na grèine ga dhèanamh duilich do rud sam bith fàs, agus tha an làr còmhdaichte sa mhòr-chuid le stuth organach a’ tuiteam bho na lusan is na craobhan gu h-àrd. Tha an sreath coille-uisge as ìsle cuideachd buailteach do thuiltean bho uisge trom.	

Faidhle Fiosrachaidh Ainmhidhean

Seo beagan fhìrinnean inntinneach mu gach aon de na beathaichean a tha air an taisbeanadh san tòimhseachan. Tha an tòimhseachan mu dheidhinn dè an sreath coille-uisge anns a bheil iad a’ fuireach. Ach, leis gu bheil iad uile a’ fuireach ann an coilltean-uisge air feadh an t-saoghail, tuigidh tu nach eil iad a’ fuireach còmhla.

Macaw Ruadh (Red-fronted Macaw): Gnè ann an cunnart mòr a tha dùthchasach do Bhoilibhia.

Siompansaidhe: Gnè de dh'apa mòr a tha dùthchasach do dh'Afraga thropaigeach.

Mathan-grèine Malayach: An gnè mathain as lugha san t-saoghal a lorgar ann an Ear-dheas Àisia. Bidh iad ag ithe measgachadh de bhiadh, leithid bhiastagan, measan agus mil.

Gibbon Bàn-ghruidh (Buff-Cheeked Gibbon): Gnè de dh'apa a lorgar sa mhòr-chuid ann an Ear-dheas Àisia.

Casuaraidh a Deas (Southern Cassowary): Eun mòr nach urrainn itealaich a lorgar anns na h-Innd-Innse, Gini Nuadh Paputhaiche, agus ear-thuath Astràilia. Bidh e sa mhòr-chuid ag ithe mheasan a thuit gu làr.

Losgann Puinnseanta Gorm (Blue Poison Dart Frog): Chan fhaighear seo ach ann am beagan àiteachan iomallach den choille-uisge ann an Surinam agus ceann a tuath Bhrasil. Am measg nam muir-thìrich as puinnseanta san t-saoghal.

Muncaidh Titi Coparach (Coppery Titi Monkey): Gnè de mhuncaidh à Ameireaga a Deas, gu h-àraidh Braisil, Pearù agus Boilibhia.

Mion-each-aibhne: Luibh-ithear leth-uisgeach dùthchasach do choilltean Afraga an Iar.

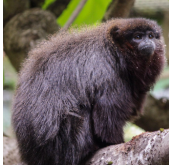
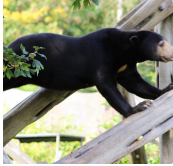
Fiadh Breac Visayach: Gnè fèidh na h-oidhche a lorgar mar as trice ann an coilltean-uisge Eileanan Visayan (Na h-Eileanan Filipineach).

[illegible]

Thoir fa-near: Ann am fìor bheatha bidh a' mhòr-chuid de na beathaichean seo a' fuireach ann am barrachd air aon shreath. Airson an tòimhseachain tha sinn air a dhèanamh nas simplidhe agus air an cur san t-sreath ris a bheil an ceangal as motha aca.

RABHADH!

**Tha am fuasgladh
gu h-ìosal**

Sreathan na Coille-uisge	Ainmhidhean		
Bàrr-chrann (as àirde)	 Macaw Ruadh		
Sgàil-bhrat	 Gibbon Bàn-ghruaidh	 Muncaidh Titi Coparach	
Fo-sgàil-bhrat	 Siompansaidhe	 Mathan-grèine Malayach	 Losgann Puinnseanta Gorm
Làr na Coille (as ìsle)	 Casuaraidh a Deas	 Mion-each-aibhne	 Fiadh Breac Visayach

Fuasgladh Tòimhseachan Loidsig na Coille-uisge

Cuideachadh na Ciad Ìre

Tha am macaw a' fuireach nas àirde na an siompansaidhe agus an gibbon.

Chan eil fios againn fhathast dè an sreath anns a bheil iad a' fuireach, mar sin cuir iad air a' bhòrd gun a bhith gan steigeadh air a' ghriod fhathast. Faodaidh am macaw a dhol os cionn an t-siompansaidhe agus a' ghibbon.

Tha an siompansaidhe a' fuireach san aon shreath ris a' mathan-grèine.

Cuir am mathan-grèine ri taobh an t-siompansaidhe agus a' ghibbon.

Tha an casuaraidh a' fuireach anns an t-sreath as ìsle, fon an t-siompansaidhe.

Is e làr na coille an sreath as ìsle agus mar sin steig an casuaraidh air làr na coille air a' ghriod. Tha fhios againn gu bheil e a' fuireach fon t-siompansaidhe ach chan eil fhios a bheil e a' fuireach dìreach fodha agus mar sin na steig an siompansaidhe sìos fhathast.

Tha am mathan-grèine a' fuireach dìreach fon ghibbon.

Gluais am mathan-grèine fon ghibbon, agus gluais an siompansaidhe cuideachd leis gu bheil am mathan-grèine agus an siompansaidhe a' fuireach san aon shreath.

Tha fios againn a-nis gu bheil an casuaraidh fon an t-siompansaidhe agus am mathan-grèine; tha an siompansaidhe agus am mathan-grèine fon a' ghibbon; agus tha an gibbon fon a' mhacaw. Mar sin is urrainn dhuinn na ceithir sin a steigeadh air a' ghriod a-nis.

Bu chòir don ghriod agad na leanas a shealltainn a-nis: làr na coille = casuaraidh; fo-sgàil-bhrat = mathan-grèine agus siompansaidhe; sgàil-bhrat = gibbon; bàrr-chrann = macaw

Tha am mion-each-aibhne a' fuireach san aon shreath ris a' chasuaraidh.

Furasta! Steig am mion-each-aibhne ri taobh a' chasuaraidh air làr na coille.

Tha an losgann puinnseanta gorm a' fuireach nas ìsle na an gibbon ach nas àirde na am mion-each-aibhne.

Nas ìsle na an gibbon (sgàil-bhrat) agus nas àirde na am mion-each-aibhne (làr na coille) - feumaidh gu bheil an losgann puinnseanta gorm a' fuireach anns an fho-sgàil-bhrat.

Tha am muncaidh titi coparach a' fuireach aon shreath os cionn a' losgainn phuinnseanta ghuirm.

Tha fios againn gu bheil an losgann puinnseanta gorm a' fuireach anns an fho-sgàil-bhrat, agus mar sin, is e an sreath os cionn sin an sgàil-bhrat.

Tha trì beathaichean a' fuireach air làr na coille.

Chan eil ach am fiadh air fhàgail. Tha trì beathaichean a' fuireach air làr na coille, ach chan eil ach a dhà ann an-dràsta (casuaraidh agus mion-each-aibhne), agus mar sin feumaidh gur e an treas fear am fiadh.